

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ: 2871
Ημερομ. Κατάθεσης: 4/10/2024

Βασίλειος (Λάκης) Νικολάου Βασιλειάδης

Βουλευτής Πέλλης

Νέα Δημοκρατία

26 Σεπτεμβρίου 2024

Προς: Το Τμήμα Αναφορών της Βουλής των Ελλήνων

ΑΝΑΦΟΡΑ

Προς: τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Θέμα: Αίτημα Αποζημίωσης Προϊόντων λόγω βροχοπτώσεων

Καταθέτω ως αναφορά προς τον αρμόδιο Υπουργό το συνημμένο έγγραφο της Εθνικής Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών, σχετικά με αίτημα που κατέθεσαν για την αποζημίωση των αγροτικών προϊόντων από τον ΕΛΓΑ λόγω Βροχοπτώσεων και παρακαλώ για τη δική σας απάντηση σύμφωνα με το Α.125 του Κανονισμού της Βουλής.

Ο αναφέρων Βουλευτής

Βασίλειος Βασιλειάδης

Προς:

κ. Ανδρέα Λυκουρέντζο
Πρόεδρο του ΕΛΓΑ

Κοινοποίηση:

Βουλευτές Νέας Δημοκρατίας
Ημαθίας και Πέλλας

Αθήνα, 25 Σεπτεμβρίου 2024
Αρ.Πρωτ.149

ΘΕΜΑ: ΑΙΤΗΜΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΕΛΓΑ ΓΙΑ ΖΗΜΙΕΣ ΛΟΓΩ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΩΝ

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Σας κοινοποιούμε ψήφισμα των Αγροτικών Συνεταιρισμών των περιφερειακών ενοτήτων Ημαθίας και Πέλλας, αναφορικά με το αίτημα αποζημίωσης από τον ΕΛΓΑ, ζημιωθέντων παραγωγών μελών των εν λόγω Συνεταιρισμών από τις βροχοπτώσεις.

Στο παρόν ψήφισμα, **παράτιθενται στοιχεία με τα οποία τεκμηριώνεται η νομιμότητα του αιτήματος** και ταυτόχρονα σας αποστέλλουμε επισυναπτόμενα, σχετικά στοιχεία-κείμενα προηγούμενων ετών, τα οποία τεκμηριώνουν την υποστήριξη της απαίτησης των Συνεταιρισμών.

Ειδικότερα:

1. Κείμενο δικαστικής απόφασης, στην οποία (σελίδα 6) η δικαστική αρχή, αποφαινεται **ότι η καρπόπτωση λόγω βροχόπτωσης, αποτελεί άμεση ζημία και αποζημιώνεται**, εφόσον είναι σε ποσοστό άνω του 20%.
2. Ενημερωτικό Σημείωμα της Διεύθυνσης Ασφάλισης και Ενισχύσεων του ΕΛΓΑ, στο οποίο γίνεται ανάλυση αιτιών απόρριψης του αιτήματος αποζημίωσης, κατά την άποψη της υπηρεσίας και **σε αντίθεση με τη γνωμοδότηση της επιστημονικής Ομάδας Εργασίας** που είχε συσταθεί από το ΥΠΑΑΤ για το εν λόγω θέμα και **η οποία στην προκείμενη περίπτωση δεν μπορεί να ισχύσει**.
3. Πόρισμα της Ομάδας Εργασίας του ΥΠΑΑΤ το οποίο **γνωμοδοτεί ότι η ζημία που υπήρξε λόγω βροχόπτωσης καλύπτεται από τον κανονισμό ασφάλισης του ΕΛΓΑ**.
4. Εγχειρίδιο εκτιμητικής του ΕΛΓΑ, για τα Ροδάκινα το οποίο στην σελίδα 93, αναφέρει ότι οι υπερβολικές και άκαιρες βροχοπτώσεις, **προκαλούν** στην παραγωγή μεταξύ των άλλων και την **καρπόπτωση**, η οποία και σύμφωνα με την προαναφερθείσα δικαστική απόφαση, **αποτελεί άμεση ζημία και αποζημιώνεται**.

Όπως προκύπτει εκ των παρατιθέμενων στο ψήφισμα στοιχείων, καθώς επίσης και των ανωτέρω αναφερομένων στοιχείων, η επισυμβάσα ζημία, καλύπτεται από τον νόμο και τον κανονισμό.

Κατόπιν των ανωτέρω παρακαλούμε όπως αποδεχθείτε το αίτημα των Συνεταιρισμών και προχωρήσετε στην αναγγελία υποβολής δηλώσεων ζημιών λαμβάνοντας υπ όψη ότι η διαπίστωση της πραγματοποιηθείσας ζημίας είναι ευκόλως αποδεικνυόμενη από τους πυρήνες των φρούτων που ευρίσκονται στο έδαφος των πληγέντων αγρών.

Εμείς από την πλευρά μας, είμαστε στην διάθεσή σας για κάθε πρόσθετη πληροφορία.

Με εκτίμηση,

Χρήστος Γιαννακάκης
Αντιπρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου ΕΘ.Ε.Α.Σ.

Συνημμένα: 1. Ψήφισμα
2. 4 αρχεία τεκμηρίωσης

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Αθήνα 17/10/2017

Αρ. Πρωτ.:

Δ/ση Ασφάλισης και Ενισχύσεων
Μεσογείων 45 - 115 10 Αθήνα
Πληροφορίες : Κ. Σούλιου
Τηλέφ. : 210-7490 442
FAX: 210-7488283

ΠΡΟΣ: τον Πρόεδρο του ΕΛΓΑ

ΚΟΙΝ. : Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου του
ΕΛΓΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Επί του 4^{ου} θέματος της ημερήσιας διάταξης για την συνεδρίαση της
19^{ης} /10/2017 του Δ.Σ. ΕΛΓΑ

«Συζήτηση επί της έκθεσης της Ο.Ε. για τη διερεύνηση των επιπτώσεων
καιρικών φαινομένων του Ιουλίου 2017 στην παραγωγή ροδάκινων και
νεκταρινιών σε περιοχές της Β. Ελλάδος.»

Στην προκειμένη περίπτωση και σύμφωνα με το υπ' αρ. 600/26.07.2017
έγγραφο του ΚΕΜΕ, στις περιοχές των ΠΕ Πέλλας και Ημαθίας σημειώθηκαν
σημαντικές βροχοπτώσεις από 14 έως και 17 Ιουλίου, ενώ η 16^η και η 17^η
Ιουλίου χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα βροχερές και κρύες ημέρες.

Την αμέσως επόμενη ημέρα, 18 Ιουλίου, στελέχη του Υποκαταστήματος ΕΛΓΑ
Βέροιας ξεκίνησαν την διενέργεια επισημάνσεων προκειμένου να διαπιστωθεί
εγκαιρώς αν υπήρχαν ασφαλιστικά καλυπτόμενες ζημιές. Σύμφωνα με το υπ'
αρ. 3267/3.8.2017 έγγραφο του Υποκαταστήματος, διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Σε καμία περιοχή δεν υπήρξε εισροή νερού και φερτών υλικών αλλά ούτε και παραμονή νερού στα αγροτεμάχια που να εμποδίζει την πρόσβαση σε αυτά, γεγονός που βοήθησε τους παραγωγούς να συνεχίσουν, από 18 Ιουλίου, την συγκομιδή των καρπών.
- Σε κάποιες Τοπικές Κοινότητες διαπιστώθηκαν άμεσες ζημιές («σκάσιμο» καρπών) σε ποικιλίες δαμασκηνιάς και βερικοκιάς που βρίσκονταν στο στάδιο της φυσιολογικής ή φυσικής ωρίμανσης.
- Σε νεκταρίνια ποικιλιών που βρίσκονταν στο στάδιο της φυσιολογικής ή φυσικής ωρίμανσης διαπιστώθηκαν επιφανειακές ραβδώσεις και ανοιχτόχρωμες κηλίδες στον φλοιό, βυθίσεις κατά σημεία στη σάρκα, συρρικνώσεις, μυκητολογικές προσβολές (μονίλια, ωίδιο), μαλάκωμα και πτώσεις καρπών.
- Σε επιτραπέζια ροδάκινα ποικιλιών που βρίσκονταν στο στάδιο της φυσιολογικής ή φυσικής ωρίμανσης διαπιστώθηκαν επιφανειακές ραβδώσεις στον φλοιό, αποχρωματισμοί κατά κηλίδες κυρίως στο πάνω μέρος του καρπού, βυθίσεις κατά σημεία στη σάρκα, συρρικνώσεις, μυκητολογικές προσβολές (μονίλια, ωίδιο), μαλάκωμα και πτώσεις καρπών.
- Σε βιομηχανικά ροδάκινα ποικιλιών που βρίσκονταν στο στάδιο της φυσιολογικής ή φυσικής ωρίμανσης διαπιστώθηκε μαλάκωμα και πτώση των καρπών καθώς και έντονες μυκητολογικές προσβολές.

- Τα παραπάνω συμπτώματα δεν είχαν την ίδια ένταση σε όλες τις περιοχές, αλλά και η εμφάνιση των συμπτωμάτων ακόμα και σε γειτονικά κτήματα ίδιων ποικιλιών είχε μεγάλη απόκλιση.

Για τις ασφαλιστικά καλυπτόμενες ζημιές που προξενούνται στη φυτική παραγωγή από υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό Ασφάλισης της Φυτικής Παραγωγής από τον ΕΛΓΑ, ισχύουν τα εξής:

- Άρθρο 3 «Εννοιολογικοί προσδιορισμοί»

παρ. 8.στ: «Υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις, θεωρείται η πτώση βροχής, η οποία λόγω έντασης και ύψους ή παρατεταμένης διάρκειας και ύψους ή παρατεταμένης διάρκειας και εποχής που συμβαίνει προκαλεί ζημιά στη φυτική παραγωγή.»

- Άρθρο 4 «Είδος ζημιών που καλύπτονται ασφαλιστικά»

παρ. 1 : «Καλύπτονται ασφαλιστικά και αποζημιώνονται **μόνο οι άμεσες ζημιές που αποδεδειγμένα προκαλούνται** από τα καλυπτόμενα ασφαλιστικά ζημιογόνα αίτια που προσδιορίζονται στο προηγούμενο άρθρο, στη φυτική παραγωγή της καλλιεργητικής περιόδου που συνέβηκε το ζημιογόνο αίτιο.»

παρ. 3 : «Δεν καλύπτονται οι ζημιές που δευτερογενώς οφείλονται στα καλυπτόμενα ασφαλιστικά ζημιογόνα αίτια καθώς και οι ζημιές που προξενούνται από άλλα εκτός από τα καλυπτόμενα ασφαλιστικά ζημιογόνα αίτια ανεξάρτητα αν αυτά προηγούνται, ακολουθούν ή συμβαίνουν ταυτόχρονα με τα καλυπτόμενα ασφαλιστικά ζημιογόνα αίτια.»

Η συμπτωματολογία της ζημιάς που προξενείται στην καλλιέργεια της ροδακινιάς από το συγκεκριμένο ζημιογόνο αίτιο, αναφέρεται αναλυτικά στο αντίστοιχο εγχειρίδιο εκτιμητικής.

Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι:

- Δεν παρατηρούνται συχνά καλυπτόμενες ζημιές από υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις στην καλλιέργεια της ροδακινιάς.
- Η συνήθως συναντόμενη καλυπτόμενη ζημιά είναι το «σκάσιμο» των καρπών (διάρρηξη του φλοιού και της σάρκας).
- Οι υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις προκαλούν **τόσο στην παραγωγή όσο και** στο φυτικό κεφάλαιο ίδια ή όμοια συμπτώματα με αυτά που προκαλεί η πλημμύρα.
- Στα βλαστικά στάδια της φυσιολογικής ωρίμανσης και της φυσικής ωρίμανσης του καρπού, η συνήθως συναντόμενη άμεση ζημιά είναι το «σκάσιμο» των καρπών. Στο στάδιο αυτό της ωρίμανσης των καρπών, οι υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις δυσχεραίνουν και καθυστερούν τη συγκομιδή των καρπών, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μερικές φορές μεγαλύτερη της συνήθους καρπώπωση. Η ζημιά αυτή δεν είναι άμεση ζημιά και δεν καλύπτεται ασφαλιστικά από τον ΕΛΓΑ.
- Στην εξαιρετική περίπτωση κατάκλισης και παρατεταμένης παραμονής των υδάτων στην καλλιέργεια ή παρατεταμένης υπερβολικής εδαφικής

υγρασίας είναι δυνατόν να παρατηρηθεί άμεση ζημιά, όπως συρρίκνωση (αφυδάτωση) καρπών, μουμεμπποίηση καρπών, καρπόπτωση, ποιοτική υποβάθμιση καρπών, η οποία οφείλεται στη μερική ή ολική αποπληξία των δένδρων ή στο ξερίζωμα ή πλάγιασμά τους, στην καχεξία τους και στην κατά συνέπεια ποιοτική υποβάθμιση των καρπών τους.

Συνεπώς και σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Ασφάλισης της Φυτικής Παραγωγής από τον ΕΛΓΑ και τα αναφερόμενα στο εγχειρίδιο εκτιμητικής για τα ροδάκινα:

- ✓ Το «σκάσιμο» των καρπών που διαπιστώθηκε σε δαμάσκηνα και βερίκοκα είναι άμεση ζημιά, η οποία καλύπτεται ασφαλιστικά από τον ΕΛΓΑ (άρθρο 4 παρ 1. του κανονισμού) και ως εκ τούτου, υποβλήθηκαν δηλώσεις ζημιάς και διενεργήθηκαν εξατομικευμένες εκτιμήσεις.
- ✓ Η καρπόπτωση και η ποιοτική υποβάθμιση (αποχρωματισμοί, συρρικνώσεις, ραβδώσεις) των καρπών είναι έμμεσες ζημιές, εφόσον δεν διαπιστώθηκε κατάκλιση ή παρατεταμένη παραμονή των υδάτων στα κτήματα, ούτε και μερική ή ολική αποπληξία των δένδρων, οπότε δεν καλύπτονται ασφαλιστικά.

Το Υποκατάστημα ΕΛΓΑ Βέροιας ενημέρωσε άμεσα τους παραγωγούς, την Διεύθυνση Ασφάλισης & Ενισχύσεων της Κ.Υ. και την Διοίκηση του ΕΛΓΑ, τόσο για τις καλυπτόμενες όσο και για τις μη καλυπτόμενες ασφαλιστικά ζημιές.

Στην συνέχεια και μετά τις επισκέψεις που πραγματοποίησαν φορείς των ροδακινοπαραγωγών των Π.Ε. Ημαθίας και Πέλλας στα γραφεία του Υποκαταστήματος ΕΛ.Γ.Α. Βέροιας αλλά και την συνάντηση που είχαν, στις 20/07/2017, βουλευτές των περιοχών αυτών με την Διοίκηση του ΕΛ.Γ.Α, εξεδόθη από την Διοίκηση του ΕΛΓΑ Δελτίο Τύπου με το οποίο ενημερώθηκαν οι παραγωγοί πως οι ζημιές αυτές είναι έμμεσες, δεν καλύπτονται ασφαλιστικά και να μην προβούν σε άσκοπες δηλώσεις.

Στο ίδιο Δελτίο Τύπου, η Διοίκηση δεσμεύτηκε ότι θα προσπαθήσει, σε συνεργασία με τα ινστιτούτα της χώρας, να διερευνήσει το φαινόμενο της ποιοτικής υποβάθμισης της παραγωγής, ώστε να αποφευχθούν παρόμοια προβλήματα στο μέλλον. Για τον σκοπό αυτό ο Υπουργός ΥΠΑΑΤ, με την υπ' αρ. 7487/83097/01.08.2017 απόφασή του, συγκρότησε Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο «την διερεύνηση των επιπτώσεων των καιρικών φαινομένων στην παραγωγή επιτραπέζιων ροδακίνων στις περιοχές της Β. Ελλάδας». Το, δε, πρακτικό της Ομάδας Εργασίας διαβιβάσθηκε από το γραφείο του Υπουργού (αρ. πρωτ. 3056/09.10.2017) στο γραφείο Προέδρου του ΕΛΓΑ (αρ. πρωτ. εισερχ. 771/16.10.2017).

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα που διατυπώνονται στο, κατά πλειοψηφία, πόρισμα της Ομάδας Εργασίας «εκτιμάται ότι ο κύριος λόγος που προκάλεσε τα έντονα συμπτώματα της προσυλλεκτικής καρπόπτωσης, συρρίκνωσης (αφυδάτωσης) και κηλίδωσης του φλοιού των ροδακίνων στην ευρύτερη περιοχή των ΠΕ Ημαθίας και Πέλλας είναι το αποτέλεσμα της ζημιάς που προκλήθηκε στη φυσιολογία των καρπών από την έντονη και παρατεταμένη βροχόπτωση στο στάδιο λίγο πριν ή κατά την ωρίμανση του καρπού. Πιθανόν,

η μετάπτωση από υψηλές σε χαμηλές θερμοκρασίες που παρατηρήθηκε παράλληλα με τις έντονες βροχοπτώσεις να επέτεινε το πρόβλημα της καρπόπτωσης. Δεν διαπιστώθηκαν εκτεταμένα συμπτώματα σχίσματος φλοιού μετά από βροχόπτωση. Εντούτοις, τα συμπτώματα της συρρίκνωσης και της υποχώρησης του φλοιού οφείλονται σε διάρρηξη και νέκρωση των κυττάρων της επιδερμίδας και των αμέσως κατώτερων στρωμάτων κυττάρων εξαιτίας της έντονης βροχόπτωσης.»

Λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα αλλά και ότι:

- Η χρονιά αυτή ήταν μια χρονιά με σημαντικά αυξημένη παραγωγή σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια
- Οι τιμές εμπορίας των προϊόντων ήταν «πιεσμένες» λόγω υπερπαραγωγής και ανταγωνισμού, από την έναρξη της εμπορικής περιόδου (προγενέστερα των βροχοπτώσεων)
- Τα στοιχεία εξαγωγών των ροδακίνων καθόλη την διάρκεια εμπορίας τους
- Οι καρποπτώσεις είχαν ξεκινήσει νωρίτερα των βροχοπτώσεων του Ιουλίου και παρατηρήθηκαν και τον Αύγουστο, χωρίς να έχουν προηγηθεί βροχές
- Την απάντηση του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου σε εργαστηριακή εξέταση που έκανε σε τρία δείγματα ροδακίνων, σύμφωνα με την οποία ο ανοσολογικός έλεγχος έδειξε παρουσία ιών σε δύο από τα τρία δείγματα
- Από την διεθνή βιβλιογραφία που παρέθεσε η Ομάδα Εργασίας καταδεικνύεται πως η εμφάνιση των ως άνω συμπτωμάτων είναι φαινόμενο πολυπαραγοντικό (θρέψη, ποικιλία, ξηροθερμικές περιόδους, βροχοπτώσεις, πρωινή δρόσος, ανομβρία κλπ), δεν αποδίδεται αποκλειστικά και μόνο σε ένα αίτιο και κατά συνέπεια είναι μη μετρήσιμο και μη εκτιμήσιμο.
- Η συμπτωματολογία που προαναφέρθηκε μελετάται ακόμα επιστημονικά και οι μέχρι σήμερα επιστημονικές αναφορές στηρίζονται σε παρατηρήσεις και υποθέσεις.
- Τον Ιούλιο του 2014 είχαμε βροχοπτώσεις παρατεταμένης διάρκειας και ύψους, παρόμοιες με του 2017 και αποζημιώθηκαν μόνο οι άμεσες ζημιές («σκάσιμο» καρπών) σε κάποιες ποικιλίες νεκταρινιάς,

καθίσταται σαφές πως η άποψη που διατύπωσε το Υποκατάστημα ΕΛΓΑ Βέροιας, με την οποία ταυτίζεται και η Διεύθυνση Ασφάλισης & Ενισχύσεων της Κ.Υ., είναι απολύτως σύμφωνη με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Ασφάλισης της Φυτικής Παραγωγής και στα αναγραφόμενα στο εγχειρίδιο εκτιμητικής.

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης
Ασφάλισης και Ενισχύσεων

Σούλιου Καλομοίρα

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΣΕ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΡΟΔΑΚΙΝΙΑΣ ΤΗΣ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
ΚΑΙΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ 2017 ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΡΟΔΑΚΙΝΩΝ ΚΑΙ ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ**

Αύγουστος, 2017

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση αφορά τη διερεύνηση των επιπτώσεων καιρικών φαινομένων που συνέβησαν μεταξύ 14-17 Ιουλίου 2017 σε περιοχές της Β. Ελλάδος στην καλλιέργεια της ροδακινιάς και της νεκταρινιάς. Η παραπάνω μελέτη ανατέθηκε με την αριθμ. πρωτ. 7487/83097 (01/08/2017) έγγραφο του ΥππΑΤ, σε ερευνητική ομάδα που αποτελείται από τους:

- α) Θεοφάνη Κουρεμπέ, Γεωπόνο, Πρόεδρο του ΕΛΓΑ, ως Πρόεδρο της Ομάδας Εργασίας.
- β) Γεώργιο Αραβαντινό Σιμωνέτο, υπάλληλο του κλάδου ΠΕ1 Γεωπονικού με βαθμό Α', προϊστάμενο του Τμήματος Δενδρωδών Καλλιεργειών της Δ/νσης Συστημάτων Καλλιέργειας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως τακτικό μέλος, χωρίς αναπληρωτή/τρια.
- γ) Άννα Φουλίδη, υπάλληλο του κλάδου ΠΕ1 Γεωπονικού με βαθμό Α', προϊστάμενη του Τμήματος ΠΣΕΑ της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως τακτικό μέλος, χωρίς αναπληρωτή/τρια.
- δ) Παυλίνα Δρογούδη, Ερευνήτρια Γεωπόνο στο Τμήμα Φυλλοβόλων Οπωροφόρων Δένδρων Νάουσας του Ινστιτούτου Γενετικής Βελτίωσης και Φυτογενετικών Πόρων του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ, ως τακτικό μέλος, χωρίς αναπληρωτή/τρια.
- ε) Γεράσιμο Τρωγιάνο, Ερευνητή Γεωπόνο του Εργαστηρίου Μη Παρασιτικών Ασθενειών του Τμήματος Φυτοπαθολογία του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου, ως τακτικό μέλος, χωρίς αναπληρωτή/τρια.
- στ) Καλομοίρα Σούλιου, Προϊσταμένη της Δ/νσης Ασφάλισης & Ενισχύσεων του ΕΛΓΑ, με αναπληρώτρια την Μαρία Γραμματικά, Προϊσταμένη του Τμήματος Εκτιμήσεων & Αποζημιώσεων Φυτικού Τομέα της ίδιας Δ/νσης του ΕΛΓΑ.
- ζ) Σταύρο Βέμμο, Καθηγητή του Εργαστηρίου Δενδροκομίας, του Τμήματος Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΓΠΑ), ως τακτικό μέλος, χωρίς αναπληρωτή/τρια.

η) Αθανάσιο Μολασιώτη, Αναπληρωτή Καθηγητή του Εργαστηρίου Δενδροκομίας του Τμήματος Γεωπονίας, της Σχολής Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), ως τακτικό μέλος, χωρίς αναπληρωτή/τρια.

θ) Γεώργιο Νάνο, Καθηγητή του Εργαστηρίου Δενδροκομίας, της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ως τακτικό μέλος χωρίς αναπληρωτή/τρια.

Για τη συγγραφή της έκθεσης χρησιμοποιήθηκαν τα παρακάτω στοιχεία:

- Το ενημερωτικό σημείωμα με αριθμ. πρωτ. 3267 στις 03/08/2017, της προϊσταμένης κ. Μ. Παππά του Υποκαταστήματος ΕΛΓΑ Βέροιας σχετικά με τα προβλήματα σε καλλιέργειες ροδάκινων-νεκταρινιών κατά τον μήνα Ιούλιο, και τα συμπληρωματικά/διευκρινιστικά στοιχεία που απέστειλε η κα. Παππά στις 22 Αυγούστου 2017.
- Το ενημερωτικό σημείωμα του κ. Ευαγ. Τσαγγαλίδη, προϊσταμένου του Κέντρου Μετεωρολογικών Εφαρμογών, Τμήμα Μετεωρολογίας, με αριθμ. πρωτ. 600 στις 26-7-2017, και τα μετεωρολογικά στοιχεία από 6 μετεωρολογικούς σταθμούς των νομών Ημαθίας και Πέλλας με μέσες ημερήσιες τιμές κλιματικών παραμέτρων για τα τελευταία έτη.
- Δεδομένα αυτοψιών που έγιναν σε οπωρώνες και κτήματα σε περιοχές της Ημαθίας και της Μαγνησίας (Γ. Νάνος, Π. Δρογούδη, Α. Μολασιώτης).

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από τους Γ. Νάνο, Σ. Βέμμο, Π. Δρογούδη, και Α. Μολασιώτη από τις 7 έως και τις 25 Αυγούστου 2017.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Στις Περιφερειακές Ενότητες Ημαθίας και Πέλλας, κατά το χρονικό διάστημα από 14 έως 17 Ιουλίου 2017, καταγράφηκαν σημαντικά ποσά παρατεταμένης βροχής επί τετραήμερο (από μία έως 3,5 φορές υψηλότερα της κανονικής (κλιματικής) τιμής ύψους υετού μηνός Ιουλίου), ενώ στις 16 και 17 Ιουλίου καταγράφηκε και σημαντική

πτώση της ημερήσιας μέγιστης θερμοκρασίας, με ταυτόχρονη μείωση του ημερήσιου θερμοκρασιακού εύρους. Ιδιαίτερα, οι 16^η και 17^η Ιουλίου 2017 χαρακτηρίστηκαν ως ιδιαίτερα βροχερές και κρύες ημέρες (έγγραφο του ΚΕΜΕ με αριθμ. πρωτ. 600 στις 26-7-2017, επισυνάπτεται ως παράρτημα).

Κατά την περίοδο αυτή στην περιοχή της κεντρικής Μακεδονίας πραγματοποιείται η ωρίμανση και η εμπορική συγκομιδή πληθώρας επιτραπέζιων ποικιλιών ροδακινιάς και νεκταρινιάς, καθώς και συμπύρηνων ποικιλιών ροδακινιάς. Κατά τις βροχοπτώσεις, και αμέσως μετά, παρατηρήθηκαν σε μεγάλη ένταση (υψηλό ποσοστό επί της ηρτημένης παραγωγής) τα κατωτέρω φυσιολογικά προβλήματα στους καρπούς των ποικιλιών που βρίσκονταν στο στάδιο της εμπορικής ωριμότητας ή ελάχιστες ημέρες πριν από αυτό:

Α) Έντονη προσυλλεκτική καρπόπτωση υγιών καρπών,

Β) Συρρίκνωση και υποχώρηση του φλοιού των καρπών (skin wrinkling) και κηλιδώσεις (skin bronzing),

Γ) Αποχρωματισμός των καρπών υπό μορφή ραβδώσεων (λέκιασμα του φλοιού σε επιμήκεις περιοχές και συγκεκριμένα σημεία) (skin streaking).

Τα ανωτέρω προβλήματα προκάλεσαν αφενός μείωση της παραγωγής (Α, καρπόπτωση) και αφετέρου σημαντική υποβάθμιση της ποιότητας των ροδάκινων (φυσιολογικές διαταραχές Β, Γ) που εν τέλει κατέστησαν τους συγκομιζόμενους καρπούς μη εμπορικούς. Τα ανωτέρω συμπτώματα Β και Γ παρουσιάστηκαν και μετά την παραλαβή των διαλεγμένων για ακεραιότητα καρπών στα συσκευαστήρια. Σε πολλές περιπτώσεις τα συμπτώματα ακολουθήθηκαν από έντονες μετασυλλεκτικές προσβολές από το μύκητα Μονίλια.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με παρατηρήσεις των τοπικών γεωπόνων του ΕΛΓΑ (έγγραφο ΕΛΓΑ Βέροιας με αριθμ. πρωτ. 3267 στις 03/08/2017), διαπιστώθηκε ότι:

1. Τα παραπάνω συμπτώματα δεν είχαν την ίδια ένταση σε όλες τις περιοχές. Για παράδειγμα, στις ημιορεινές περιοχές των δήμων Νάουσας και Έδεσσας το πρόβλημα παρουσιάστηκε ως μαλάκωμα και πτώση των καρπών τις επόμενες ημέρες μετά τις βροχοπτώσεις, ενώ στις πεδινές περιοχές υπήρχε εντονότερο

πρόβλημα καρπόπτωσης, αλλά επιπρόσθετα παρατηρήθηκαν και ραβδώσεις και κηλιδώσεις στο φλοιό των καρπών ορισμένων ποικιλιών ροδακινιάς και νεκταρινιάς.

2. Τα παραπάνω συμπτώματα παρατηρήθηκαν κυρίως στις ποικιλίες i) νεκταρινιάς: 'Big Top', 'Alitor', 'Firetop', 'Black Ruby', 'Magique', 'Amiga', και ii) ροδακινιάς: 'Sweet Scarlet', 'Luciana', 'Sun Cloud', 'Red Haven', 'Royal Lee', 'Royal Summer', 'Sun Crest'.
3. Στις ποικιλίες βιομηχανικών ροδάκινων 'Catherina', 'Loadel', 'Fortuna' και 'A37' παρατηρήθηκε κυρίως προσυλλεκτική καρπόπτωση χωρίς σημάδια στους καρπούς. Έντονα συμπτώματα συρρίκνωσης του φλοιού, μαζί με καρπόπτωση, παρατηρήθηκαν σε μεμονωμένο οπωρώνα της ποικιλίας 'Loadel' στην περιοχή της Ν. Νικομήδειας Ημαθίας (παρατήρηση από Π. Δρογούδη).
4. Η ένταση και ο ρυθμός εμφάνισης των ανωτέρω συμπτωμάτων, ακόμα και σε γειτονικά αγροτεμάχια, είχε σχετικά υψηλή παραλλακτικότητα. Όταν η παραλλακτικότητα βρίσκεται σε διαφορετικές ποικιλίες είναι, προφανώς, το αποτέλεσμα της αντοχής της κάθε ποικιλίας στις συγκεκριμένες καταπονήσεις και στο στάδιο ανάπτυξης του καρπού. Όταν η παραλλακτικότητα εντοπιστεί στην ίδια ποικιλία, τότε οφείλεται στο μικροπεριβάλλον του κάθε ροδακινεώνα, αλλά, σε παρόμοιο μικροπεριβάλλον, οφείλεται στη φάση ωρίμανσης των καρπών και στις καλλιεργητικές εργασίες που έχουν εφαρμοστεί, όπως η λίπανση, η άρδευση και το θερινό κλάδεμα.

ΠΙΘΑΝΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΣΑΝ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Απώλειες από καρπόπτωση πριν την εμπορική συγκομιδή

Κατ' αρχήν δεν αποσαφηνιστεί διεθνώς οι επακριβείς λόγοι που προκαλούν τις καρποπτώσεις (Freson, 2007). Ο Στυλιανίδης (2014) περιγράφει τα διάφορα αίτια των καρποπτώσεων από μακρόχρονες προσωπικές παρατηρήσεις: ως πρώτο αίτιο αναφέρει το γενετικό, καθώς ορισμένες ποικιλίες είναι πιο επιρρεπείς στην όψιμη καρπόπτωση (λίγο πριν τη συγκομιδή). Ακολουθούν η μη ισορροπη θρέψη με άζωτο

(υπερβολικό άζωτο στα φύλλα) ή έλλειψη καλίου, λόγω υψηλής καρποφορίας. Από τους περιβαλλοντικούς παράγοντες αναφέρει τις απότομες μεταπτώσεις των θερμοκρασιών. Επίσης, ο Frecon (2007) περιγράφει τα αίτια καρπόπτωσης στη ροδακινιά. Αναφέρει ως πιθανούς λόγους καρπόπτωσης, πέραν από τους γενετικούς, το μέγεθος του καρπού (στις μεγαλόκαρπες οι καρποί πέφτουν περισσότερο), την ηλικία των δέντρων (νεαρά δέντρα παρουσιάζουν μεγαλύτερη καρπόπτωση λόγω μεγάλου μεγέθους καρπού και έντονης βλάστησης) και τη βροχόπτωση (που προκαλεί απότομη εισροή νερού και αύξηση του μεγέθους καρπών). Ο Ward (2004) για την καρπόπτωση των μήλων αναφέρει ως κύριους παράγοντες πρόκλησης καρπόπτωσης τις ελάχιστες ημερήσιες θερμοκρασίες και τη βροχόπτωση. Χαρακτηριστικά κατά την τριετή του μελέτη, τη μία χρονιά που είχε προσυλλεκτική βροχόπτωση μόλις 5 mm, μετά από ξηρή περίοδο, διαπίστωσε αυξημένη καρπόπτωση και στις 3 ποικιλίες μήλων που μελέτησε.

Πέρα από τα αίτια, σε ότι αφορά το μηχανισμό της καρπόπτωσης είναι γενικά αποδεκτό ότι το αιθυλένιο προκαλεί ποικίλες αρνητικές συνέπειες σε ένα καρπό που βρίσκεται πλησίον της ωρίμανσης και, εκείνη την περίοδο, έχει γίνει ευαίσθητος στη δράση του αιθυλενίου. Στις αρνητικές συνέπειες περιλαμβάνονται το μαλάκωμα σάρκας και η καρπόπτωση. Έτσι οι καρποπτώσεις μειώνονται σημαντικά με την εφαρμογή του aminovinylglycine, ενός παρεμποδιστή της δράσης του αιθυλενίου, (Ward, 2004).

Με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία και την επιστημονική μας εμπειρία θα επιχειρήσουμε να δώσουμε μια πιθανή εξήγηση στα συγκεκριμένα φυσιολογικά προβλήματα που παρατηρήθηκαν καρπούς. Με τις συνεχείς (παρατεταμένες) βροχοπτώσεις, υψηλή σχετική υγρασία περιβάλλοντος, και την πτώση της θερμοκρασίας, μετά από περίοδο υψηλών θερμοκρασιών, το νερό απορροφήθηκε από τους καρπούς στα πρώτα στρώματα κυττάρων κάτω από το φλοιό, στη συνέχεια με ώσμωση προκλήθηκε μετακίνηση σακχάρων (και λοιπών διαλυτών στερεών, όπως οξέα) από τα χυμοτόπια των κυττάρων στον εξωκυττάριο χώρο (κυτταρικά τοιχώματα και μεσοκυττάριους χώρους). Οι μεσοκυττάριοι χώροι είναι εξωκυτταρικοί χώροι που βοηθούν πρωτίστως στη μετακίνηση του οξυγόνου στο εσωτερικό των καρπών για την αναπνοή των κυττάρων και τη μετακίνηση προς τα έξω του διοξειδίου του

άνθρακα που παρήχθη με την αναπνοή εντός του καρπού. Είναι κοινά αποδεκτό και επιστημονικά τεκμηριωμένο ότι η συσσώρευση νερού στους μεσοκυττάριους χώρους προκαλεί καταπόνηση λόγω ασφυξίας που οδηγεί σε παραγωγή αιθυλενίου και αμπισιικού οξέος (ABA) και οδηγεί σε αποκοπή των καρπών (Abeles, 1967; Sexton και Roberts, 1982), με αποτέλεσμα την παρατηρηθείσα καρπόπτωση.

Οι ανώριμοι καρποί δεν έχουν ευαισθησία στο αιθυλένιο, όπως αντίθετα συμβαίνει στους καρπούς που βρίσκονται κοντά στην ωρίμανση, και γι' αυτό δεν παρουσιάστηκε καρπόπτωση στις πιο όψιμης ωρίμανσης ποικιλίες. Η άποψη αυτή ενισχύεται επιπλέον από την παρατήρηση ότι περισσότερες ζημιές καταγράφηκαν σε ροδακινέωνες που βρίσκονταν στον κάμπο σε σχέση με αυτούς των περιοχών με κλίση (πλαγιές). Είναι γνωστό ότι σε οπωρώνες του κάμπου παρατηρείται μεγαλύτερο εύρος θερμοκρασίας ημέρας και νύκτας (το οποίο δεν βρέθηκε τις συγκεκριμένες ημέρες στις 6 περιοχές που διατέθηκαν μετεωρολογικά δεδομένα από το ΚΕΜΕ) και πιο μακρά διατήρηση της υγρασίας στα δέντρα και στο μικροπεριβάλλον του οπωρώνα, ήτοι παραγόντων που ευνοούν την εκδήλωση των ανωτέρω φαινομένων.

Στο σημείο θα πρέπει να προστεθεί ότι, από τα μετεωρολογικά δεδομένα του ΚΕΜΕ, για τις ημερομηνίες των έντονων βροχοπτώσεων (16 και 17 Ιουλίου 2017), οι χαμηλότερες θερμοκρασίες (μέγιστες και ελάχιστες ημερήσιες) καταγράφηκαν στα πιο ορεινά σημεία μέτρησης των μετεωρολογικών δεδομένων (Κερασιά και Ριζώματα) (Πίνακας 1. Οι εκτενείς παρατηρήσεις του γραφείου ΕΛΓΑ Βέροιας τονίζουν τα μειωμένα συμπτώματα (λιγότερη καρπόπτωση, όχι άλλα συμπτώματα συρρίκνωσης ή λεκιάσματος των καρπών) στα πιο ορεινά μέρη. Επίσης, η μετάπτωση της θερμοκρασίας, από το υψηλό των ημερών πριν τις βροχοπτώσεις με το ελάχιστο κατά την 4^η ημέρα βροχοπτώσεων, ήταν 15-16 °C σε 4 περιοχές με 2 πεδινές (Γιαννιτσά, Μακροχώρι) και σε 2 ορεινές (Κερασιά Πέλλας και Ριζώματα). Όλα τα ανωτέρω αποτελούν ένδειξη ότι οι χαμηλές θερμοκρασίες ή η μετάπτωση της θερμοκρασίας (από τα υψηλά προ των βροχοπτώσεων στα ελάχιστα στο τέλος των βροχοπτώσεων) ίσως να είναι δευτερεύων παράγοντας στην εκδήλωση της καρπόπτωσης, χωρίς να αποκλείεται ως ένας συνεργιστικός παράγοντας στην έντονη

και παρατεταμένη βροχόπτωση και υψηλή υγρασία, καθώς επί τετραήμερο έβρεχε σχεδόν σε όλες τις περιοχές που υπάρχουν μετεωρολογικά δεδομένα από το ΚΕΜΕ.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το σύμπτωμα της καρπόπτωσης έχει εμφανιστεί και στο παρελθόν, κυρίως σε ποικιλίες που ωριμάζουν τον Σεπτέμβριο, μετά από απότομη και έντονη βροχόπτωση σε συνδυασμό με την πτώση της θερμοκρασίας.

Πίνακας 1. Αλλαγές στη θερμοκρασία σε έξι περιοχές των ΠΕ Ημαθίας και Πέλλας

Περιοχή	Θέση ¹	Μέγ.	16/7	16/7	ΔΤ1 ²	17/7	17/7	ΔΤ2 ³	ΔΤ3 ⁴
		10-13/7	Μέγ.	Ελάχ		Μέγ.	Ελάχ		
Κερασιά Πέλλας	Ορ	30,4-33,3	18,5	13,1	5,4	18,9	12,5	6,4	15
Αριδαία	Ημιορ	-	19,6	15,9	3,7	23,3	15,6	7,7	-
Ριζώματα	Ορ	28,8-33,4	18,8	12,8	6	16,5	12,2	4,3	15
Γιαννιτσά	Πεδ	34,8-37,6	23,4	16,8	6,6	21,5	16,3	5,2	15
Μακροχώρι	Πεδ	34,9-37,8	22,1	16,1	6	19,3	15,6	3,7	16
Νάουσα	Ημιορ	28,4-31,6	20,7	15,3	5,4	19	14,6	4,4	11

¹Θέση: Ορ ορεινή, Ημιορ ημιορεινή, Πεδ πεδινή

²ΔΤ1 διαφορά μέγιστης ελάχιστης (ημερήσιο θερμοκρασιακό εύρος) στις 16/7/17

³ΔΤ2 διαφορά μέγιστης ελάχιστης (ημερήσιο θερμοκρασιακό εύρος) 17/7/17

⁴ΔΤ3 διαφορά στη θερμοκρασία πριν τις βροχοπτώσεις και στη λήξη αυτών.

Απώλειες ακεραιότητας φλοιού (συρρίκνωση- wrinkling και κηλιδώσεις- bronzing)

Σε σημαντικό ποσοστό των καρπών που δεν έπεσαν από τα δέντρα (κύρια στον κάμπο και σε μερικές ποικιλίες μόνο) παρατηρήθηκαν έντονα συμπτώματα συρρίκνωσης του φλοιού (wrinkling) και νεκρωτικές κηλίδες (bronzing) με το πέρας των βροχοπτώσεων, συμπτώματα που έχουν αναφερθεί και σε άλλες περιοχές καλλιέργειας ροδάκινων μετά από έντονη βροχόπτωση (Clemson Extension service, 2017).

Τα συμπτώματα συρρίκνωσης του φλοιού είναι επίσης πιθανό να προκλήθηκαν λόγω της ώσμωσης και της συσσώρευσης νερού στο εσωτερικό των κυττάρων και στους

μεσοκυττάριους χώρους. Αυτό προκάλεσε ‘κατάρρευση’ (λόγω απώλειας της ακεραιότητας του πλασμαλήματος) των κυττάρων του φλοιού και των αμέσως κατώτερων στρωμάτων αυτού κατά και μετά το πέρας των βροχοπτώσεων και την εξάτμιση αυτού του νερού, όταν και τα συμπτώματα συρρίκνωσης έγιναν πια εμφανή. Ο παραπάνω μηχανισμός επίσης αναφέρεται ότι προκαλεί ‘σχίσσιμο του φλοιού’ (skin cracking) σε κεράσια μετά από βροχόπτωση (Κουμανον, 2015). Στην καλλιέργεια της ροδακινιάς και νεκταρινιάς είναι ασύνηθες το σχίσσιμο του φλοιού μετά από βροχόπτωση, αν και το 2004 παρατηρήθηκε σχίσσιμο μετά από βροχόπτωση σε νεκταρίνια στην περιοχή της Ημαθίας και Βελβενδού (έγγραφο με αριθμ. πρωτ. 384 στις 25/6/2004 του Ινστιτούτου Φυλλοβόλων Δένδρων, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ) και από παρατηρήσεις στελεχών του ΕΛ.Γ.Α. τον Ιούλιο 2014 παρατηρήθηκαν συμπτώματα σχισίματος καρπών, κύρια σε νεκταρινιές της Κ. Μακεδονίας, μετά από τις βροχοπτώσεις του Ιουλίου 2014. Συμπτώματα συρρίκνωσης του φλοιού σε ροδάκινα και νεκταρίνια επίσης παρατηρήθηκαν στην Ιταλία και Ισπανία το 2014 μετά από έντονες βροχοπτώσεις (Giovannini D. και Iglesias I., προσωπική επικοινωνία με Π. Δρογούδη).

Ραβδώσεις (μερική απώλεια κόκκινου χρώματος) φλοιού (streaking)

Διαπιστώθηκε μερική απώλεια του κόκκινου χρώματος υπό μορφή ραβδώσεων στον φλοιό που στο πάνω μέρος του καρπού ήταν πιο λεπτή και στο κάτω πιο πλατιά, συμπτώματα που έχουν στο παρελθόν παρατηρηθεί μετά από βροχόπτωση (Clemson Extension service, 2017; Giovannini κ.ά., υπό εκτύπωση). Αν και τα αίτια της παραπάνω φυσιολογικής διαταραχής δεν έχουν εκτενώς μελετηθεί, βιβλιογραφικές αναφορές υποστηρίζουν πως συνδέεται με την έκπλυση τοξινών (στην προκειμένη περίπτωση πιθανόν ο χυμός των κυττάρων που έχει πολύ χαμηλό pH να αποχρωματίζει των ανθκυανών του φλοιού) στην επιφάνεια του καρπού, καθώς το νερό κινείται από το επάνω μέρος του καρπού και σχηματίζει σταγόνες που διασχίζουν τον καρπό (Hu κ.ά., 2017).

Σήψεις καρπών που ακολούθησαν τη βροχόπτωση

Είναι εύκολα αντιληπτό ότι οι καρποί που είχαν υποστεί αυτές τις ζημιές (λύση κυττάρων, απώλειες οργανικών ουσιών από τα κύτταρα και σώρευση τους εξωτερικά

στο φλοιό και εσωτερικά στους μεσοκυττάριους χώρους) θα ήταν στη συνέχεια επιρρεπείς στις σήψεις. Οι συνεχιζόμενες βροχοπτώσεις έκαναν τους καρπούς ιδιαίτερα ευάλωτους στον κύριο μύκητα που προσβάλει τα ροδάκινα, τη Μονίλια. Υπό αυτές τις συνθήκες, η αντιμετώπιση των σήψεων από Μονίλια κατά ή μετά τις βροχοπτώσεις ήταν ανέφικτη. Το αποτέλεσμα ήταν μεγάλη ποσότητα καρπών να σαπίσουν και να μην είναι εμπορεύσιμοι μερικές ημέρες μετά τις βροχοπτώσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά από τα ανωτέρω, εκτιμάται ότι τα έντονα συμπτώματα της προσυλλεκτικής καρπόπτωσης, συρρίκνωσης (αφυδάτωσης) και κηλίδωσης του φλοιού των καρπών σε ποικιλίες ροδακινιάς και νεκταρινιάς που βρίσκονταν στο στάδιο λίγο πριν ή κατά την ωρίμανση του καρπού στην ευρύτερη περιοχή των Π.Ε. Ημαθίας και Πέλλας, προκλήθηκαν από την έντονη και παρατεταμένη βροχόπτωση. Πιθανόν, η μετάπτωση από υψηλές σε χαμηλές θερμοκρασίες, που παρατηρήθηκε παράλληλα με τις έντονες βροχοπτώσεις, να επέτεινε το πρόβλημα της καρπόπτωσης.

Δεν διαπιστώθηκαν εκτεταμένα συμπτώματα σχισίματος φλοιού, καθώς στους καρπούς της ροδακινιάς δεν είναι σύνηθες το σχίσμο φλοιού (skin cracking) μετά από βροχόπτωση. Εντούτοις, τα συμπτώματα της συρρίκνωσης και της υποχώρησης του φλοιού οφείλονται σε διάρρηξη και νέκρωση των κυττάρων της επιδερμίδας και των αμέσως κατώτερων στρωμάτων κυττάρων εξαιτίας της έντονης βροχόπτωσης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Abeles F.B. (1967). Mechanism of action of abscission accelerators. *Physiologia Plantarum* 20, 442-454.

Clemson Cooperative Extension. Peach skin disorders; bronzing and streaking (2017).
<https://www.clemson.edu/extension/peach/commercial/diseases/peachskindisorders.html>

Fregon J.L. 2007. Dropping of peaches. *Plant and Pest Advisory Fruit Edition*, Rutgers University Coop. Extension. Vol. 12, issue 22.

- Giovannini D., Bassi D., Cutuli M., Drogoudi, P. , Foschi S., Hilaire C., Liverani A., Ruesch J., Iglesias I. (in press). Evaluation of novel peach cultivars in the European Union: the EUFRIN Peach and Apricot Working Group initiative. *Acta Horticulturae*. Proceedings from the IX international Peach Symposium. Bucurest 2-6/7/2017.
- Hu M.J., Peng C., Melgar J.C. & Schnabel G. 2017. Investigation of potential causes of peach skin streaking. *Plant Pathology* 101, 1601-1605.
- Schnabel G. (2016) Progress in our understanding of peach skin discoloration. <http://dev.manicmoosemedia.com/SERegional/wp-content/uploads/6.-Progress-in-our-understanding-of-Peach-Skin-Discoloration.pdf>
- Sexton R., Roberts J.A. (1982). Cell biology and abscission. *Annual Review of Plant Physiology* 33,133-162.
- Ward D.L. 2004. Factors affecting preharvest fruit drop in apples. PhD. Dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Δρογούδη Π. (2016). Κλιματική αλλαγή και ροδακινιά: Επιπτώσεις αντίξων καιρικών συνθηκών στην καλλιέργεια της ροδακινιάς και νεκταρινιάς. *Γεωργία & Κτηνοτροφία* 11, 52-55.
- Στυλιανίδης Δ.Κ.. 2014. Οι καρποπτώσεις ροδακινιάς πριν και κατά τη συγκομιδή και η σχέση τους με τα θρεπτικά στοιχεία. *Γεωργία-Κτηνοτροφία*, τεύχος 1, σελ. 47.

ΨΗΦΙΣΜΑ

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΡΠΟΠΤΩΣΗΣ ΣΤΑ

ΡΟΔΑΚΙΝΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΙΣ

Σήμερα στη Βέροια, 8 Σεπτεμβρίου 2024, οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί οι οποίοι εκπροσωπούν τα μέλη τους - ροδακινοπαραγωγούς -που υπέστησαν ζημιές λόγω καρπόπτωσης, συνεπεία των άκαιρων και υπερβολικών βροχοπτώσεων στις 18 και 20 Αυγούστου 2024, καλούν τη Διοίκηση του ΕΛΓΑ, να εφαρμόσει άμεσα τον Νόμο και τους Κανονισμούς που αφορούν την ασφαλιστική κάλυψη των ζημιών που υπέστησαν, καθώς και να προχωρήσει σε σχετική αναγγελία και την αποδοχή των δηλώσεων ζημιών. Προς επίρρωση του αιτήματος, παραθέτουμε τα κάτωθι στοιχεία, τα οποία αποτελούν ισχυρή και βάσιμη τεκμηρίωση για τη διεκδίκηση αποζημιώσεων, από τους ζημιωθέντες παραγωγούς μέλη των Συνεταιρισμών μας.

Στοιχείο 1ο

Ο νόμος 3877/2010, ΦΕΚ 160 Α', 20-9-2010, στο άρθρο 5, προσδιορίζει τους ασφαλιζόμενους από τον ΕΛΓΑ από φυσικούς κινδύνους και στην παράγραφο 1 ζ), αναφέρει **ως άμεση ζημιά** στη φυτική παραγωγή και επομένως καλυπτόμενη, τη ζημιά που προκαλείται από **υπερβολική και άκαιρη βροχόπτωση**.

Στοιχείο 2ο

Ο κανονισμός ασφάλισης φυτικής παραγωγής του ΕΛΓΑ, αριθμός 157502/ΦΕΚ 1668 Β' 27-7-2011 στο άρθρο 2 παράγραφο α), αναφέρει ότι **υπάγεται στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΕΛΓΑ, το ζημιογόνο αίτιο των υπερβολικών και άκαιρων βροχοπτώσεων**.

Επίσης στον ίδιο κανονισμό στους εννοιολογικούς προσδιορισμούς στο άρθρο 3 παράγραφο 8, **ορίζεται** ότι τα ζημιογόνα αίτια που **καλύπτει η ασφάλιση του ΕΛΓΑ**, είναι μεταξύ των άλλων, οι **υπερβολικές και άκαιρες βροχοπτώσεις**.

Στο ίδιο άρθρο, παράγραφο 8 στ), **προσδιορίζεται και η έννοια** του εν λόγω φαινομένου, αναφέροντας ότι «υπερβολικές και άκαιρες βροχοπτώσεις θεωρείται η πτώση βροχής, η οποία λόγω **έντασης και ύψους** ή παρατεταμένης **διάρκειας και ύψους**, ή παρατεταμένης διάρκειας και **εποχής που συμβαίνει**, προκαλεί ζημιές στη φυτική παραγωγή».

Στο άρθρο 4, του ίδιου κανονισμού, παράγραφο 1, αναφέρεται ότι καλύπτονται ασφαλιστικά και **αποζημιώνονται μόνο οι άμεσες ζημιές που αποδεδειγμένα προκαλούνται από τα καλυπτόμενα ασφαλιστικά ζημιογόνα αίτια** και που προσδιορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού που προαναφέραμε.

Στοιχείο 3ο

Στο εγχειρίδιο εκτιμητικής του ΕΛΓΑ, στο ειδικό κεφάλαιο που αναφέρεται στην ζημιές στα ροδάκινα οι οποίες προκαλούνται από υπερβολικές και αρκετές βροχοπτώσεις, στην παράγραφο 2,1, α) **προσδιορίζεται ότι η καρπόπτωση είναι μία από τις καλυπτόμενες ζημιές (σελίδα 93).**

Στοιχείο 4ο

Με βάση τα στοιχεία της μετεωρολογικής υπηρεσίας που έχουμε, στην περιοχή της Βέροιας, ενώ **όλες τις ημέρες του μήνα Αυγούστου το ύψος της βροχόπτωσης ήταν μηδενικό**, στις ημερομηνίες 18 Αυγούστου και 20 Αυγούστου, **το ύψος βροχής ανήλθε στα 60,8 και 20,8 χιλιοστά** αντίστοιχα και στην περιοχή της Αριδαίας στις 20 Αυγούστου, **στα 42,8 χιλιοστά**. Στις εν λόγω ημερομηνίες είχαμε και τις ζημιές της καρπόπτωσης.

Επομένως **στοιχειοθετείται** και από επίσημα στοιχεία, **το ύψος της βροχόπτωσης** για τις συγκεκριμένες ημερομηνίες, το οποίο **είναι υψηλό**. Επίσης πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι **το γεγονός της καρπόπτωσης σημειώθηκε αμέσως μετά τη βροχόπτωση**, άρα είναι εμφανές ότι **αυτό ήταν το ζημιογόνο αίτιο**.

Επισημαίνουμε ότι **η βροχόπτωση δεν προκάλεσε την καθυστέρηση της συγκομιδής**, για να θεωρηθεί ότι αυτή αποτέλεσε το αίτιο της ζημιάς, διότι **η καρπόπτωση επισυνέβη αμέσως μετά τη βροχόπτωση** και μάλιστα σε όλες τις ποικιλίες επιτραπέζιων, νεκταρινιών και συμπύρηνων ροδακίνων που ήταν στο στάδιο της συγκομιδής.

Επίσης, ενημερώνουμε τη Διοίκηση του ΕΛΓΑ ότι **οι αιτιάσεις του Υπηρεσιακού Σημειώματος** προς τον Πρόεδρο και το Δ.Σ. της Διεύθυνσης Ασφάλισης και Ενισχύσεων της 17^{ης} Οκτωβρίου 2017, **εν προκειμένω δεν μπορούν να ισχύσουν**.

Κατόπιν τούτου, καλείται η Διοίκηση να προχωρήσει άμεσα στην αναγγελία υποβολής δηλώσεων ζημιών, διαφορετικά οι Συνεταιριστικοί φορείς και τα μέλη τους που είναι καλλιεργητές ροδακίνων, οι οποίοι επλήγησαν από τις ως άνω ζημιές, θα στραφούν στα Ελληνικά Δικαστήρια προασπίζοντας τα νόμιμα συμφέροντά τους.

Τέλος, καλούμε τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους της περιοχής να παρέμβουν στο εποπτεύον Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, έτσι ώστε προ της προσφυγής στη Δικαιοσύνη, να δοθεί λύση.